

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาคูณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำแนกตามคณะและชั้นปี และเพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed methodology) สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยภาพรวมมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวและได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครองตามหลักศาสนาให้มีคุณธรรมจริยธรรมส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือมีความสามารถในการควบคุมกิเลสตัณหาของตนเองสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในสภาวะที่ดีได้เสมอและมีความมั่นใจในตนเองสูงในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำแนกตามคณะและชั้นปีพบว่า คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำแนกตามคณะ โดยรวมแตกต่างกัน (Sig = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ โดยรวมจำแนกตามคณะพบว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ โดยรวมต่างจากคณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำแนกตามชั้นปี โดยรวมแตกต่างกัน (Sig = .036) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ โดยรวมจำแนกตามชั้นปี พบว่าชั้นปีที่ 4

มีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ โดยรวมต่างจากชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามควรให้นักศึกษามีการจัดกิจกรรม จัดทำโครงการ จัดอบรม สัมมนา เสวนา เข้าค่ายเรียนรู้ เข้าค่ายฟื้นฟู ค่ายอาสา จัดกิจกรรมอบรมสัมมนาคุณธรรม จริยธรรมอบรมส่งเสริมบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ กิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้หรือการ ได้ว่าที่แลกเปลี่ยนความรู้ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ อย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองในมหาวิทยาลัย ให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะ จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาความเป็นผู้นำของนักศึกษา จัดกิจกรรมที่มีความสนุกสนานและเป็นประโยชน์ต่อสังคม กิจกรรมสร้างแนวทางในการปลูกจิตสำนึกอย่างต่อเนื่อง โดยให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเองร่วมกับผู้อื่น ควรจัดหลักสูตร การเรียนการสอนให้มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาที่พบให้เน้นการปฏิบัติมากขึ้นและควรเชิญเกียรติบุคคลที่มีจิตสาธารณะดีเด่นให้เป็นประจำอยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนาคือ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเองมีความสามารถในการควบคุมกิเลสตัณหาของตนเองสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในสถานะที่ดีได้เสมอ และมีความมั่นใจในตนเองสูง ในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครัว ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในครอบครัวเป็นอย่างดี คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคมมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมกล้าเผชิญปัญหาแก้ไขปัญหาโดยยึดหลักเหตุผลเนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูง มีค่านิยมทางวัตถุนิยมเกิดการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาแต่ประโยชน์ให้กับตัวเองมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เกิดความ เห็นแก่ตัว ไม่เสียสละเพื่อส่วนรวม สังคมเต็มไปด้วยสิ่งชั่วร้าย มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันสูง ขาดการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครอง และขาดความสามัคคีในครอบครัว และนักศึกษาขาดความกล้า ขาดความยับยั้งชั่งใจ จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ

สอดคล้องกับ เรียม นมรัตน์ (2552 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนาและสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัดได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยให้เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูงเกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกันมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวมขาดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้เกิดสภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ สอดคล้องกับ หฤทัย อาจปรุ (2544 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาสังคมไทยในปัจจุบันมีมากมายที่เกิดขึ้นทำให้ผู้คนในสังคมสนใจแต่การดำรงชีวิตของตนเองเพื่อสนองความต้องการพื้นฐาน เกิดความเห็นแก่ตัว ไม่เสียสละเพื่อส่วนรวมขาดจิตสำนึกสาธารณะมีผลทำให้สังคมอ่อนแอ สอดคล้องกับ ธนิตา ทองมีเหลือ (2550 : 1) ได้กล่าวไว้ว่าในขณะที่ความเจริญทางวัตถุพัฒนาไปเรื่อย ๆ และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่จิตใจ ของมนุษย์กลับไม่เจริญก้าวหน้าตามวัตถุไปด้วย ประกอบกับระบบทุนนิยมทำให้มนุษย์ซึมซับเอาความเห็นแก่ตัวมาไว้ในตัวเองสังคมจึงมีแต่การแก่งแย่งเอาเปรียบ คิดแต่จะหาผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ดังนั้นความสำคัญต่อส่วนรวมจึงน้อยลงทุกวันสอดคล้องกับ สมพงษ์ สิงหะพล (2542 : 15-16) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะด้านจิตสำนึกว่ามีอยู่ 3 ด้านหลัก ๆ คือ 1) จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเองเป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเองทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษา ไทยมุ่งมั่นปลูกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตาม 2) จิตสำนึกเกี่ยวกับครอบครัวเป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคีในครอบครัว เป็นต้น 3) จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือ จิตสำนึกสาธารณะเป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญ ในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทย ยังไม่ค่อยมีและขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย สมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว ถ้าคนในสังคมขาดคุณลักษณะด้านจิตสำนึกสาธารณะ นอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กรแล้ว การขาดคุณลักษณะด้านจิตสำนึกสาธารณะยังมีผลกระทบต่อชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลกและสอดคล้องกับ ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัญจร (2543 : 22-29) ได้กล่าวไว้ว่า ในปัจจุบันกระบวนการโลกาภิวัตน์ไม่เพียงเชื่อมโยงระบบธุรกิจและการตลาดเท่านั้น แต่มีผลกระทบต่อทุกระบบในสังคม ซึ่งบริบทนี้เชื่อมโยงกับระบบสุขภาพของบุคคล อย่างแยก กันไม่ได้ ทำให้มีผลต่อแบบแผนการดำเนินชีวิต จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องตระหนักเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ คู่คุณธรรม มีความรู้สึกร่วมกับชุมชน และมีความรับผิดชอบต่อสังคมในแง่มุมต่าง ๆ ถ้านักศึกษาขาดคุณลักษณะด้านจิต

สาธาณะจะทำให้เกิดผลด้านความเป็นพลเมือง นักศึกษาเป็นวัยที่มีการพัฒนาในทุกด้าน คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะจึงเป็นคุณธรรมประการสำคัญ ที่จะส่งเสริมทางด้านเจตคติของนักศึกษา ทำให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัว มีความเป็นพลเมืองและเห็นความเท่าเทียมกันของมนุษย์ เป็นแรงผลักดันในภาคพลเมือง ทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางตามความต้องการของพลเมือง ทำให้ประเทศขับเคลื่อนด้วยอำนาจประชาชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย ถ้านักศึกษาคาดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะจะไม่มีความเป็นพลเมือง เป็นเพียงประชาชนที่ไม่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น จะเจริญเติบโตไปเป็นประชาชนที่ไม่รู้จักการพึ่งตนเอง รวมทั้งจิตใจคับแคบ ไม่ช่วยเหลือสังคม ขาดความสามัคคี ไม่สามารถเรียนรู้ ทำงาน หรือดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ก่อให้เกิดผลเสียทั้งในระดับสังคม ประเทศ และสังคมโลก (Throne. 1997 : 437)

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำแนกตามคณะและชั้นปีผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำแนกตามคณะพบว่าค่า Sig = .00 < .05 คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำแนกตามคณะที่ศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 โดยคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ โดยรวมจำแนกตามคณะพบว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ โดยรวมต่างจากคณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากหลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมตลอดหลักสูตร วิชาที่เรียน พื้นฐานการอบรมสั่งสอนของแต่ละคณะค่านิยม แนวคิด แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาของแต่ละคณะมีความแตกต่างกันจึงทำให้คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของแต่ละคณะมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2552 : 29) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอน กิจกรรมตลอดหลักสูตร ค่านิยมแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาที่มีอุดมคติ และความสำนึกต่อสังคมและส่วนรวมส่งผลให้มีความแตกต่างกันของแต่ละกลุ่ม แต่ละชั้น แต่ละสาขาผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำแนกตามชั้นปีพบว่าค่า Sig = .036 < .05 คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 โดยคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ โดยรวมจำแนกตามชั้นปีพบว่าคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ โดยรวมต่างจากชั้นปีที่ 1 และ

ชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากช่วงเวลาในการศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย มีส่วนช่วยในการพัฒนานักศึกษาในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทำให้นักศึกษามีความเฉลียวฉลาด มีบุคลิกภาพดี มีความรับผิดชอบสูง มีเหตุและผลแตกต่างกัน สอดคล้องกับ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543 : 15) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีอิทธิพลมากที่สุดต่อชีวิตของนักศึกษา ในช่วงที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย 4 ปี มหาวิทยาลัยจะมีส่วนที่จะช่วยในการพัฒนานักศึกษาให้มี สถิติปัญญาเฉลียวฉลาด มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีบุคลิกภาพที่มีคุณธรรม วัยนี้ เป็นช่วงที่สมอง มีการพัฒนาสูงสุด จึงเป็นช่วงที่มหาวิทยาลัยจะมีส่วนในการจัดสภาพแวดล้อม จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้นักศึกษาพัฒนาสูงสุด

3. ผลการศึกษาแนวและข้อเสนอแนะทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.1 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

3.1.1 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเองควรให้นักศึกษามีการจัดกิจกรรม จัดโครงการต่าง ๆ จัดกิจกรรมอบรมสัมมนาคุณธรรมจริยธรรมอบรมส่งเสริมบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ กิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้หรือการได้วาทีแลกเปลี่ยนความรู้ กิจกรรมด้านวิชาการ จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จัดอบรมสัมมนา และ สร้างแนวทางในการปลูกจิตสำนึก โดยให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติร่วมกัน ให้นักศึกษาทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ ทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาความเป็นผู้นำของนักศึกษา และควรจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาที่พบให้เน้นการปฏิบัติมากขึ้นเนื่องจากการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเองต้องมุ่งปลูกฝังให้กับตัวบุคคล โดยการให้นักศึกษามีการจัดกิจกรรม จัดโครงการต่าง ๆ จัดอบรมสัมมนาคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมสอดแทรกรายวิชา และกิจกรรมที่เป็นการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับ สมหมาย วิเศษชู (2554 : 157) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนหนองชัยวิทยาคม กลยุทธ์ในการพัฒนา เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนหนองชัยวิทยาคม กิจกรรมสอดแทรกรายวิชา ให้ครูต้องสอดแทรกคุณลักษณะที่ดีเข้าไปในแผนการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระวิชาโดยเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับพฤติกรรมที่ต้องการเสริมสร้างพัฒนาให้เหมาะสมเป็นการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีกับการจัดการเรียนรู้ปกติ ให้นักเรียนซึมซับพฤติกรรมจิตสาธารณะ ไปพร้อมๆกับการรับเอาความรู้ควบคู่ไปกับการมี

พฤติกรรมจิตสาธารณะพร้อมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับ อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์พบว่า แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะ ได้แก่ มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงหลักสูตร โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ควรมีกิจกรรมรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะ ควรจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีกิจกรรมร่วมกัน ควบแน่นการเรียนการสอนที่เป็นลักษณะของกิจกรรมมากขึ้น จัดให้มีการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

3.2 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัวควรให้นักศึกษาจัดทำโครงการ จัดอบรม สัมมนา เสวนา เข้าค่ายเรียนรู้ เข้าค่ายฟื้นฟู ค่ายอาสาที่สอดคล้องกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวกิจกรรมอบรม โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว กิจกรรมที่ปลูกสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อครอบครัว กิจกรรมอบรมสัมมนาสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการด้านความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงความสำคัญในครอบครัว กิจกรรมวันพ่อ วันแม่กิจกรรมปลูกป่ากับครอบครัวกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จัดอบรมเรื่องลูกที่ดีควรทำตัวอย่างไรจัดกิจกรรมการเขียนเรียงความเรื่องบทบาทของลูกที่มีต่อพ่อแม่จัดกิจกรรม โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว จัดกิจกรรมระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองในมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาตระหนักถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว และให้เกิดความรักความเข้าใจของคนในครอบครัวอย่างต่อเนื่องโดยให้นักศึกษาจัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเองร่วมกับบุคคลในครอบครัวเนื่องจากแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัวของนักศึกษาเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีให้กับบุคคลในครอบครัว ให้มีความสามัคคีกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยวิธีการ จัดทำโครงการ จัดอบรมสัมมนาที่สอดคล้องกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว จัดกิจกรรมอบรม โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว กิจกรรมที่ปลูกสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อครอบครัว โดยให้นักศึกษาจัดโครงการและกิจกรรมเองร่วมกับบุคคลในครอบครัว สอดคล้องกับ สมพงษ์ สิงหะพล (2542 : 15-16) ได้กล่าวไว้ว่า จิตสำนึกเกี่ยวกับครอบครัว เป็นจิตสำนึกของ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคีในครอบครัว เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากครอบครัว ญาติ พี่ น้อง สอดคล้องกับ อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553 : 125) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ความคิดเห็นของนักศึกษาว่ามหาวิทยาลัยควรมีแนวทางในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ให้แก่นักศึกษาเรียงตามลำดับ

ความถี่จากมากไปหาน้อย พบว่า 1) ควรมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่เป็นหมู่/คณะมากขึ้นทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยนักศึกษาจะได้รับความสนิทสนมรักใคร่สามัคคีปรองดองกัน 2) จัดโครงการอบรมสัมมนา เสวนาบรรยายเข้าค่ายเรียนรู้เข้าค่ายฟื้นฟูค่ายอาสาทัศนศึกษาดูงานของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์อย่างต่อเนื่องและให้นักศึกษาได้เข้าร่วมให้มากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน 3) การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะเพื่อให้นักศึกษาได้ซึมซับและเข้าใจในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม 4) สร้างแนวทางในการปลูกจิตสำนึกให้กับนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสาธารณะให้กับนักศึกษายู่ตลอดเวลา 5) ควรจัดอบรมสัมมนาในหัวข้อเกี่ยวกับจิตสาธารณะสร้างได้อย่างไร, คุณธรรมจริยธรรม, การเป็นพลเมืองดีของสังคม, การปลูกฝังจิตสำนึก ฯลฯ

3.3 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคมควรเน้นให้นักศึกษาจัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ จัดอบรมสัมมนาในเรื่องต่าง ๆ จัดกิจกรรมอบรมสัมมนาภาวะผู้นำของนักศึกษาจัดกิจกรรมอบรมสัมมนาคุณธรรมจริยธรรมกิจกรรมอบรมสัมมนาผู้นำนักศึกษาจัดกิจกรรมอบรมสัมมนาทางวิชาการ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิด กิจกรรมประชุมอภิปราย กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมจับกลุ่มแบ่งกลุ่มกิจกรรมนันทนาการและสร้างสถานการณ์ปัญหา จัดกิจกรรมที่มีความสนุกสนานและเป็นประโยชน์ต่อสังคม กิจกรรมจิตสาธารณะ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ โดยเน้นให้นักศึกษาจัดโครงการและกิจกรรมเองร่วมกับผู้อื่นเนื่องจากแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม เป็นการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักศึกษา ให้นักศึกษาได้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม โดยการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะและเน้นให้นักศึกษาจัดกิจกรรม จัดโครงการต่าง ๆ จัดอบรมสัมมนาคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ โดยให้นักศึกษาจัดโครงการและกิจกรรมเองร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับ อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553 : 125) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ความคิดเห็นของนักศึกษาว่ามหาวิทยาลัยควรมีแนวทางในการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่ักศึกษาเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย พบว่า 1) ควรมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่เป็นหมู่/คณะมากขึ้นทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยนักศึกษาจะได้รับความสนิทสนมรักใคร่สามัคคีปรองดองกัน 2) จัดโครงการอบรมสัมมนา เสวนาบรรยายเข้าค่ายเรียนรู้เข้าค่ายฟื้นฟูค่ายอาสาทัศนศึกษาดูงานของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์อย่างต่อเนื่องและให้นักศึกษาได้เข้าร่วมให้มากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน 3) การ

จัดหลักสูตรการเรียนการสอนควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะเพื่อให้นักศึกษาได้ซึมซับและเข้าใจในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม 4) สร้างแนวทางในการปลูกจิตสำนึกให้กับนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสาธารณะให้กับนักศึกษายู่ตลอดเวลา 5) ควรจัดอบรมสัมมนาในหัวข้อเกี่ยวกับจิตสาธารณะสร้างได้อย่างไรคุณธรรมจริยธรรมการเป็นพลเมืองดีของสังคมการปลูกฝังจิตสำนึกฯลฯ

3.3.1 ข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

ควรมีการเข้าค่ายทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับสังคมเพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะให้กับบุคคลในสังคม มีการช่วยกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีน้ำใจให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีการคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เคารพกฎกติกาบ้านเมืองและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือมีความสามารถในการควบคุมกิเลสตัณหาของตนเองสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในสถานะที่ดีได้เสมอและมีความมั่นใจในตนเองสูงในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม มหาลัยควรสนับสนุนมีการจัดโครงการอบรมสัมมนา เสวนาบรรยายเข้าค่ายเรียนรู้เข้าค่ายฟื้นฟูค่ายอาสาที่เกี่ยวกับกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์อย่างต่อเนื่องและให้นักศึกษาได้เข้าร่วมให้มากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้มีการจัดโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษาโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้มีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะที่ดีขึ้นและให้นักศึกษาได้ร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยตนเองร่วมกับผู้อื่น

1.2 มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงหลักสูตรให้มีสอดแทรกคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะทุกหน่วยสาระการเรียนรู้การเรียนการสอนควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะเพื่อให้นักศึกษาได้ซึมซับและเข้าใจในคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสร้างแนวทางในการปลูกจิตสำนึกให้กับนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสาธารณะให้กับนักศึกษายู่ตลอดเวลา

1.3 ควรมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่เป็นหมู่/คณะมากขึ้นทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยนักศึกษาจะได้มีความสนิทสนมรักใคร่สามัคคีปรองดองกันควรจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาทุกคณะและทุกชั้นปีได้มีกิจกรรมร่วมกันให้มากขึ้น เพื่อสร้างความรักความสามัคคีร่วมกันครู ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องที่จะช่วยกันส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะที่พึงประสงค์ ควรเน้นการเรียนการสอนที่เป็นลักษณะของกิจกรรมมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเชิงพัฒนาเครื่องมือการประเมินการมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาและศึกษาการวิจัยทดลองเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาโดยเน้นให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริง

2.2 ควรมีการวิจัยตัวแปรแทรกซ้อนอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ เช่นสภาพครอบครัว การเลี้ยงดู เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

2.3 ควรวิจัยตัวแปรคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นตัวแปรที่ยังไม่มีการศึกษาอย่างแพร่หลายมากนักและนักศึกษาเป็นเยาวชนที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติดังนั้นงานวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาการมีจิตสาธารณะของบุคลากรของหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ที่ลักษณะงานมีความสำคัญต่อคนส่วนมากอาทิเช่นแพทย์พยาบาลครูตำรวจและหน่วยงานอื่น ๆ เป็นต้น